

DIVERSE FACTOREN HEBBEN INVLOED OP DE VITALITEIT VAN EEN BIG

Een vitale big voor een goede start

Bigvitaliteit is voor iedere varkenshouder en dierenarts belangrijk: iedereen wil de bigoverleving op het varkensbedrijf verbeteren. Daarnaast is er ook veel maatschappelijke aandacht voor bigvitaliteit en bigoverleving. Maar het gaat niet alleen over bigoverleving; bigvitaliteit gaat ook over een goede gezondheid en een goede ontwikkeling en groei van de biggen. In dit artikel gaan we verder in op hoe u kunt bijdragen aan een zo goed mogelijke bigvitaliteit. ►

Van eicel tot het moment van spenen zijn er diverse factoren die invloed hebben op de vitaliteit van een big. Sommige van deze factoren zijn te beïnvloeden, andere niet. Ze hebben te maken met onder andere de zeug, de big, de omgeving en het management en kunnen elkaar ook onderling beïnvloeden. Bigoverleving op het bedrijf kan grofweg worden ingedeeld in bigoverleving voor, tijdens en na de geboorte.

Bigoverleving voor geboorte

Om levend geboren te worden moeten biggen de drachtfase en het werpproces overleven. Bij sterfte van de biggen gedurende de dracht kunnen verschillende dingen gebeuren. Als sterfte optreedt voor dag 35 van de dracht, treedt resorptie op van het embryo. Dat kan resulteren in tegenvallende toomgrootte. Rond dag 35 begint de botvorming, resorptie is dan niet meer mogelijk. Bij sterfte van de big, die nu een foetus heet, kunnen mummies worden gevormd. In het geval van mummievorming sterft de foetus en deze droogt vervolgens in, zonder dat hier ontsteking bij voorkomt. Als biggen sterven in de laatste fase van de dracht, spreken we van een doodgeboren big. Deze kunnen worden onderverdeeld in fris en niet-fris doodgeboren biggen. Fris doodgeboren biggen zijn tijdens het werpproces of zeer kort daarvoor gestorven, niet-fris doodgeboren biggen zijn al enkele dagen voor het werpproces gestorven en zijn al deels aan het vergaan. Naast het moment van sterven van de biggen is het belangrijk andere risicofactoren in beeld te brengen, zoals geboortegewicht en ontwikkeling van de biggen.

Geboortegewicht

Biggen met een hoger geboortegewicht, hebben een grotere kans op overleving dan biggen met een lager geboortegewicht. De foetus groeit het hardst in de laatste drie weken van de dracht. Voor beïnvloeding van het geboortegewicht wordt dan ook vaak aandacht besteed aan de voeding in deze fase. Daarnaast is het aantal geboren biggen van grote invloed op het geboortegewicht. Met iedere extra geboren big daalt het gemiddelde geboortegewicht per big met 35 tot 40 gram. Groei van de biggen tijdens de dracht is dus belangrijk voor de bigvitaliteit, maar ook ontwikkeling moet niet worden vergeten. Biggen met een ontwikkelingsachterstand hebben een verminderde kans op overleving. Deze biggen zijn te herkennen aan een afwijkende vorm van de kop. Een ontwikkelingsachterstand hoeft niet te betekenen dat deze biggen een te laag geboortegewicht hebben.

Werpproces

De laatste hindernis die een big moet nemen om levend te worden geboren, is het werpproces. Als dit vlot verloopt hebben de biggen de beste kans om levend te worden geboren en voldoende vitaal te zijn om vlot biest te gaan drinken. Wanneer biggen te lang in het geboortekanaal zitten, kunnen ze al beginnen met ademen, omdat ze via de navelstreng niet meer voldoende zuurstof binnenkrijgen, hierdoor kunnen ze verstikken. Naast de duur van het totale geboorteproces, is ook de volgorde van geboorte belangrijk. De laatst geboren biggen zitten immers langer in het geboortekanaal en lopen hierdoor een hoger risico om te verstikken. De duur van het geboorteproces kan worden beïnvloed, maar de volgorde van geboorte niet. Een vlot werpproces is niet alleen belangrijk vanwege het effect op de doodgeboren biggen. De hoeveelheid antistoffen (IgG) in de biest neemt na werpen af, waardoor de later geboren biggen biest drinken met een lagere concentratie IgG.

BIGinzicht

De beste aanpak op het bedrijf om de bigoverleving voor werpen te verbeteren is niet altijd in één oogopslag duidelijk. Om meer inzicht te krijgen in het moment van sterven van de biggen en de mate waarin de biggen zijn gegroeid en ontwikkeld, hebben wij BIGinzicht ontwikkeld. Van één werpgroep worden twee achtereenvolgende dagen alle doodgeboren biggen en mummies verzameld en voor onderzoek naar ons laboratorium gestuurd voor onderzoek. Met de uitslag krijgt u meer inzicht in wanneer de biggen zijn gestorven en de mate waarin de biggen 'rijp' waren. Om zo een gerichte aanpak in te kunnen stellen op uw bedrijf.

QuickScan Biestmanagement

De QuickScan Biestmanagement geeft inzicht in de biestkwaliteit, de biestopname én de melkopname. Zowel biestmonsters van de zeug als bloedmonsters van de biggen worden hiervoor onderzocht. U krijgt hiermee inzicht in welke processen extra aandacht verdienen op uw bedrijf.

Scan de QR-code voor al onze producten rond bigvitaliteit.

Bigoverleving na de geboorte

Een goede start is essentieel voor vitale biggen. Biggen worden zonder specifieke antistoffen geboren en met een lage energievoorraad. Daarnaast heeft het lichaam van een big een nadelige verhouding als het gaat om oppervlakte ten opzichte van inhoud. Hierdoor lopen ze, zeker als ze nog nat zijn na de geboorte, een hoog risico op onderkoeling en verkleumen. Voor een goede start is het belangrijk dat biggen zo snel mogelijk biest opnemen. Deze eerste slokken biest zorgen ervoor dat de biggen niet verkleumd raken, het is een belangrijke bron van energie. Daarbij is dit de enige manier waarop biggen antistoffen (IgG) binnenkrijgen.

Microklimaat

Het klimaat in de kraamstal is schipperen tussen de wensen van de zeug en die van de biggen. De zeug is het meest gebaat bij een temperatuur in de kraamstal van rond de 20 graden Celsius, zodat ze haar lichaamswarmte kwijt kan. De biggen hebben een biggenest nodig waar het 33 tot 35 graden Celsius is zonder tocht, zodat ze niet te veel energie verliezen en afkoelen na de geboorte.

Biestopname

Biggen moeten zich vlot richting uier bewegen om biest op te gaan nemen die ze voorziet van energie en antistoffen. Allereerst is het belangrijk dat de biest van de zeug van voldoende kwaliteit is. Dat betekent dat er voldoende antistoffen in moeten zitten. Enkele weken voor werpen worden bepaalde vaccinaties ingezet om de antistoffen tegen specifieke ziekteverwekkers in de biest te verhogen. Als de biest van voldoende kwaliteit is, is het vervolgens belangrijk dat de biggen er voldoende van opnemen. Er is geen oneindige voorraad biest, gemiddeld produceren zeugen rond de 3 a 4 kilogram biest, maar dit varieert sterk tussen zeugen. Naast voldoende biestopname, is een goede verdeling tussen alle biggen van de toom belang-

rijk. Bij grote tomen kan het nodig zijn om hiervoor 'split suckling' of alternerend zogen toe te passen. Hierbij worden de eerstgeboren biggen, die al biest hebben gedronken, enige tijd van de zeug afgescheiden zodat de later geboren biggen biest op kunnen nemen. Het is hierbij belangrijk de biggen die volle buikjes hebben af te scheiden, niet per se de grootste biggen. De concentratie IgG in de biest begint direct na de geboorte af te nemen, waardoor de later geboren biggen biest drinken met een lager IgG-gehalte.

Melkverdeling

De samenstelling van de melk verandert; waar er in biest meer eiwitten en antistoffen zitten, zitten er in melk meer vetten en lactose. Ook tijdens en na deze overgang blijft een goede verdeling van de beschikbare melk tussen de biggen belangrijk voor de gezondheid en groei. Grote verschillen in de melkverdeling in de eerste dagen kan wijzen richting competitie aan de uier en geeft aanleiding om het overlegbeleid onder de loep te nemen.

Of de biggen voldoende biest hebben opgenomen kan worden gemeten door de biggen voor en na het opnemen van biest te wegen, het verschil is de biestopname. Er wordt per big 250 gram aangehouden als voldoende biestopname. Een andere manier van het meten van de biestopname is het nemen van bloedmonsters bij de biggen, waarbij de antistoffen in het bloed worden gemeten. Met ons product QuickScan Biestmanagement wordt de kwaliteit van de biest van de zeugen bepaald in combinatie met de antistoffen en de triglyceriden (vetten) in het bloed van de biggen. Hierdoor kan een beeld worden gevormd van de biest- en melkopname van de biggen.

Voor het verbeteren van bigvitaliteit op het bedrijf is meestal niet één pasklare oplossing beschikbaar. Het is een uitgelezen mogelijkheid voor alle adviseurs en medewerkers op het bedrijf om er samen de schouders onder te zetten. ■